

**FARNÍ ÚŘAD U SVATÉHO NORBERTA, PRAHA 6 -
STŘEŠOVICE**

ČASOVÝ ROZSAH

Inventář

**(NAD č.: 1151)
(Č. pomůcky: 532)**

I. DĚJINY PŮVODCE FONDU

První písemnou zmínku o osadě Střešovice nalézáme k roku 993 v zakládací listině břevnovského kláštera. Dle dalších písemných zpráv byly Střešovice r. 1143 darovány strahovskému klášteru. Držení Střešovic strahovským klášterem v předbělohorském období však nebylo nepřetržité a tyto, nebo jejich jednotlivé části patřily různým majitelům.

Hlavním farním kostelem pro strahovské farníky i obyvatele přilehlých osad byl tehdy kostel sv. Rocha na Strahově a duchovní správu obstarávali řeholníci z premonstrátského kláštera.

Když roku 1713 zuřil v Čechách mor, byl v šáreckém údolí založen hřbitov, na němž byli pochováváni také obyvatelé ze Strahova a Pohořelce zasažení nákazou. Tento se následně stal farním hřbitovem pro venkovské osadníky včetně Střešovic. V téže době byla v Šárce (při cestě vedoucí k „Červené hoře“) zřízena zásluhou strahovského hospodářského správce Františka Leinhausa kaple pro sochu sv. Jana Nepomuckého, dle níž byla nazývána kaplí sv. Jana Nepomuckého v trní (nebo v trníčkách). Krátce na to (1719) byl vystavěn péčí téhož správce za přispění strahovského kláštera a jiných mecenášů na skalnatém pahorku poblíž hřbitova (tj. v Horní Šárce u cesty do Horoměřic) malý kostelík sv. Jana Nepomuckého, jakožto filiální kostel sv. Rocha, v němž strahovští řeholníci sloužili o nedělích a svátcích mše a konali kázání. Pouze svátosti manželství a křtu se konaly nadále v kostele sv. Rocha na Strahově.

Když bylo v roce 1784 vydáno nařízení konzistoře, aby duchovní bydlicí v Praze z důvodu uzavírání městských bran nevykonávali duchovní správu vně městských hradeb, ustanovil opat strahovského kláštera kněze, který bydlel vně hradeb a zajišťoval duchovní správu pro vnější osady. A tak byl následujícího roku k šáreckému kostelíku ustanoven vlastní lokální duchovní, pod jehož správu patřily Nebušice, dvůr Jenerálka, Dubový mlýn, ves Střešovice a domky ležící u hradeb. Lokalisté však nebydleli v Šárce, nýbrž ve Střešovicích ve dvoře zvaném „Andělka“, pojmenovaném dle kaple zasvěcené ke cti sv. Andělů, v níž lokalisti sloužili ve všedních dnech mše svaté.

V roce 1807 se uvažovalo o zrušení šárecké lokálie s návrhem, aby osada byla rozdělena mezi faru u sv. Markéty v Břevnově, faru u sv. Matěje v Dolní Šárce a faru v Liboci. K tomu však nedošlo, šárecká lokálie byla zachována a správcové nadále pobývali na Andělce. O padesát let později (1857) byl šárecký filiální kostel sv. Jana Nepomuckého povýšen na kostel farní.

Malý kostelík však přestával vyhovovat a uvažovalo se o stavbě kostela nového na místě dosavadního. Tato možnost ovšem byla zavržena vzhledem k námitkám střešovických osadníků pro velkou vzdálenost ke kostelu i pro vzrůstající počet obyvatel. Z důvodu nárůstu počtu obyvatel bylo v roce 1887 přistoupeno k rozdělení farnosti na dva farní okresy, tj. Šárka-Nebušice a Střešovice.

Zatímco dosavadní šárecký farář Sarkander Zedníček se stal farářem v nově vystavěném kostele v Nebušicích (postaven v letech 1885–1886), byla na Andělce vytvořena prozatímní farní expositura obhospodařovaná některým z členů strahovského kláštera do doby, než byl postaven nový kostel i pro Střešovice. Stavba nového jednolodního kostela koncipovaného v novorománském slohu a zároveň farní budovy probíhala pod vedením stavitele Jaroslava Kuchty dle plánů Františka Rožánka v letech 1890–1891. Nový kostel byl slavnostně vysvěcen strahovským opatem Zikmundem Starým 12. července 1891 a benedikován sv. Norbertu.

Bývalý farní kostel v Šárce zůstal jako kostel hřbitovní společný oběma osadám. Hřbitov v Šárce sloužil pro osadníky však pouze do roku 1899, kdy byl pro jeho přeplněnost zrušen. Novým pohřebišťem se pro Střešovice stala v říjnu následujícího roku lokalita „na Dračkách“. V mezidobí byli střešovičtí osadníci pohřbíváni v Nebušicích.

V roce 1898 byla střešovickému kostelu věnována Karolínou Kabrnovou, majitelkou usedlosti Petinka, Křížová cesta, kterou namaloval Otakar Voráček.

V říjnu 1904 bylo pod patronátem strahovského kláštera otevřeno tzv. Norbertinum, sloužící jako opatrovna pro děti mezi 4–6 lety, obstarávaná třemi sestrami premonstrátkami, které přišly ze sv. Kopečku u Olomouce. Úkolem opatrovny byl především dohled nad zdravotním stavem dětí. Druhou dobročinnou institucí fungující ve Střešovicích bylo „Vincentium“ čili spolek sv. Vincence de Paula, jenž si kladl za úkol ošetřování chudých a nevléčitelně nemocných. Poté, co se Vincentium přestěhovalo z důvodu nedostatečných prostor z vnitřní Prahy do vily Petinka (1899), byla jedna místnost adaptována na domácí kapli, v níž konal střešovický farář duchovní služby.

Na žádost farního úřadu ve Střešovicích bylo 20. května 1912 vydáno opatem strahovského kláštera privilegium pro hlavní oltář sv. Norberta v tamním kostele, opravňující k udělování plnomocných odpustků. Během první světové války (1917) došlo k zabavení obou velkých zvonů jménem Zikmund a Josef pro válečné účely. Nové zvony byly koupeny v roce 1927 díky štědrosti strahovského opata a ze sbírek

fárníků a zasvěceny sv. Norbertu a sv. Prokopu. Tyto byly za druhé světové války ale opět zabaveny.

25. ledna 1925 byla v Norbertinu vysvěcena strahovským opatem kaple, aby i zde se mohly konat mše svaté a udělování svátostí. Kaple byla zasvěcena Božskému srdci Páně. Téhož roku byla také vysvěcena kaple na Šleiférce ke cti sv. Františka z Assisi.

V souvislosti s rozšířením Prahy o vnější obvody došlo také ke změně vikariátních obvodů, a tak byla střešovická farnost vyjmuta z dosavadního libockého vikariátu (stejně jako Liboc, Jinonice, Břevnov a farnost u sv. Matěje v Šárce) a přičleněna k III. pražskému vikariátu na Smíchově. Libocký vikariát byl přejmenován na Ořešský a zůstal vikariátem pro venkov.

Na počátku června 1944 bylo zrušeno Norbertinum a následně obsazeno vojskem SS, poté ruskými vojáky. Nábytek z Norbertina byl vystěhován do strahovského kláštera a zařízení kaple do střešovického kostela. Po roce 1945 byla snaha obnovit v Norbertinu opatovnu, avšak neúspěšně a do Norbertina se nastěhovala pěvecká škola „Schola cantorum“.

Jelikož se kostel ve Střešovicích nacházel již ve špatném fyzickém stavu, byl v letech 1946–1947 rekonstruován a takto opravený chrám byl 21. září 1947 opět benedikován.

Správcové kostela sv. Jana v Šárce:

Hugo Ignác Beneš (do 1803)

Salesius Ulrich (1804–1810)

Emerich Petřík (1810–1812)

Florián Kaufmann (1812–1815)

Adolf Jan Křt. Fischer (1816–1818)

Lohel Žďárský (1818–1823)

Gabriel Müller (1823–1833)

Prokop Dvořák (1833–1857)

Gothard Holubář (1837–1847)

Maximilán Teyrich (1847–1855)

Jakub Dvořák (1855–1857)

Faráři kostela sv. Jana v Šárce

Jakub Dvořák (1857–1866)

Eduard Heger (1866–1872)
 Tadeáš Josef Korzára (1872–1873)
 Teodorich Hladík (1873–1874)
 Erasmus Marčan (1874–1885)
 Sarkander Zedníček (1886)

Faráři kostela na Andělce:

Norbert Horáček (od 1887 jako exposista; 1891–1908 jako farář)
 Tomáš Trykar (1908–1941)
 Arnošt Voves (od 1941)
 Alois Peterka (administrátor)
 Norbert Štulík (administrátor)
 Marian Augustin Haas (výpomoc)
 Jindřich Neubauer (výpomoc)

II. DĚJINY FONDU

Písemnosti vzniklé z činnosti farního úřadu ve Střešovicích byly původně uloženy v prostorách farní budovy s výjimkou let 1944–1945, kdy byly uschovány zčásti ve sklepě v domě č. 37/IV na Hradě, z části (údajně) na zámku Hluboká. V roce 1960 (2. listopadu) byla registratura této instituce částečně převzata Archivem hlavního města Prahy jako depozitum do úschovny a prozatímní soupis předávaného materiálu pořídil tehdejší pracovník archivu Václav Lím. Materiál byl nejprve uložen v depozitáři nacházejícím se na fáře u P. M. před Týnem na Starém Městě pražském, který byl k tomuto účelu Archivem hl. města Prahy pronajat a kam byly v 70. letech deponovány i registry ostatních farních úřadů svěžené do správy archivu. V roce 1991 byl fond přestěhován do budovy archivu v Trauttmansdorfském paláci na Starém Městě pražském, kde zůstal uložen do roku 1997. Od tohoto roku byl pak definitivně deponován do nové archivní budovy v Praze 4 – Chodovci.

III. DIPLOMATICKÝ ROZBOR FONDU

Fond farního úřadu u sv. Norberta ve Střešovicích obsahuje celkem 15 inventárních jednotek z let 1812–1959, a to především materiál knihové povahy.

Do spisového materiálu byl zařazen pouze jeden svazek jednacího protokolu z let 1933–1948. Knihový materiál byl dle své povahy rozdělen do čtyř skupin.

První skupinu tvoří pamětní knihy. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem (viz dějiny původce fondu) se nejstarší pamětní kniha týká kostela sv. Jana Nepomuckého v Šárce z let [1812]–1935. V roce 1936 v souvislosti s vydáním guberniálního dekretu o povinném vedení pamětních knih byla založena nová kronika, v níž je co do obsahové stránky patrná změna, neboť nově založené pamětní knihy měly reflektovat především skutečné dějiny farnosti a dobové společenské dění, nikoliv obsahovat pouze opisy nařízení, zprávy o generálních a kanonických vizitacích a údaje o farních duchodech či vydáních. Druhý díl a na ní následně navazující díl třetí střešovických farních kronik tento stav skutečně odráží.

Další skupinu tvoří knihy normativní, jejímž zástupcem je jedna sbírka tištěných konzistoriálních a guberniálních nařízení, cirkulářů, pastýřských listů a vzorových formulářů z let 1815–1830, jimiž se měla řídit správa náboženských záležitostí i záležitosti vykonávané v přenesené působnosti.

Třetí nejpočetnější skupinou jsou knihy vlastní duchovní správy. Mezi knihy spadající do oblasti církevního ritu náleží protokoly o zkouškách snoubenců (1840–1855), které byly sepisovány v rámci přípravy dvojice ke sňatku; kniha ohlášek snoubenců (1929–1949), z níž se četlo po skončení bohoslužeb v neděli či sváteční dni z důvodu, aby byly vyřčeny možné překážky proti zamýšlenému sňatku, a kniha birmovaných (1869–1950), ve které jsou uvedena jména a data birmovanců. Oznámení o konání příštích bohoslužeb obsahuje Pořádek služeb božích (též kniha ohlášek bohoslužeb). Z oblasti duchovní správy farníků je zachována pouze kniha změn náboženství. Z praktických důvodů byla vedena kniha hrobových míst (1922–1959), obsahující čísla hrobů, jména osob v nich pohřbených a poplatky za užívání hrobových míst.

Posledním okruhem v rámci vlastního knihovního materiálu jsou knihy hospodářské a účetní. K nim patří Kniha zbožných nadání (1891–1943) obsahující devět opisů nadačních listin s příslušným kapitálem a kniha persoluční, jež chronologicky zachycuje plnění nadačních povinností, tj. odsloužené nadační mše. Roční příjmy a vydání záduší kostela sv. Norberta z let 1892–1948 podává účetní kniha.

Do skupiny registraturních pomůcek patří jeden jednací protokol (1933–1948). Jak bylo uvedeno výše, ve fondu se nenachází žádná další spisová agenda, pouze do složky „Varia“ byly zařazeny různé fotografie, pohlednice Střešovic a novinové výstřížky.

IV. OBSAHOVÝ POPIS FONDU

Ve fondu Farního úřadu u sv. Norberta ve Střešovicích se nachází celkem 14 kusů knih a jedna složka (inv. č. 15) obsahující varia. Písemnosti z celého fondu pocházejí z let 1810–1959.

Archiválie fondu mají význam především pro studium místní farní správy a jejich využití je také možné v rámci genealogického bádání.

V. ZÁZNAMO USPOŘÁDÁNÍ FONDU

Archivní fond Farní úřad u sv. Norberta ve Střešovicích zpracovala a inventář sestavila v lednu 2012 v Archivu hlavního města Prahy Markéta Růčková

Literatura:

Zdeněk KROPÁČEK, *Tisíciletý vývoj Prahy 6 Střešovic*, Praha 1991 (AHMP, Sbíрка rukopisů 8379).

Jan Bonifác HOLUB, *Odkryté poklady. Paměti děje- a místopisné vikariátního obvodu Libockého v okrese Smíchovském*, Praha 1893, s. 61–77.

Antonín PODLAHA, *Posvátná místa království českého*. Díl V., vikariát libocký, Praha 1911, s. 3–6.

Oldřich STEFAN, *Pražské kostely*, Praha 1936, s. 133, 146.

Prameny:

F. ú. u sv. Norberta ve Střešovicích, Pamětní kniha I. kostela sv. Jana Nepomuckého v Šárce, inv. č. 1.

F. ú. u sv. Norberta ve Střešovicích, Pamětní kniha II. kostela sv. Jana Nepomuckého v Šárce, inv. č. 2.

F. ú. u sv. Norberta ve Střešovicích, Pamětní kniha farnosti na „Andělce“, tom. III., inv. č. 3.

Inv. č.	Sign.	Obsah	Časový rozsah	Číslo knihy
KNIHY PAMĚTNÍ				
Kostel sv. Jana Nepomuckého v Šárce				
1	f. ú. Střešovic	Pamětní kniha I. kostela sv. Jana Nepomuckého v Šárce Rkp.; pap.; lat.-něm.-čes.; popsáno 93 s., zbytek nepaginován, lepen. vazba, hřbet potažen kůží; stav mírně poškozen; 385x255 mm; na přední desce pap. štítek s nápisem "Pamětní kniha II.", na hřbetu pův. pap štítek s písmeny P.K. I.	[1812]–1835	1
2	f. ú. Střešovic	Pamětní kniha II. kostela sv. Jana Nepomuckého v Šárce Rkp.; pap.; něm.-čes.; 178 s., lepen. vazba, hřbet potažen kůží; stav dobrý; 340x210mm; na přední desce pap. štítek s nápisem "Pamětní kniha II.", na hřbetu pův. pap štítek s písmeny P.K. II.	1836–1893	2
Kostel sv. Norberta				
3	f. ú. Střešovic	Pamětní kniha farnosti "na Andělce", Tom. III. (kostel sv. Norberta) Rkp.; pap.; čes.; pův. paginace do s. 107, s. 108-294 nepův. paginace; lepen. vazba s červeným potahem, hřbet a rohy potaženy kůží se zlatým zdobením, zlatá ořízka; stav dobrý; 357x220 mm; na přední desce zlatý nápis "Památní kniha"	1893–1949	3
KNIHY NORMATIVNÍ				
4	f. ú. Střešovic	Sbírka konzistoriálních a guberniálních nařízení, cirkulářů, pastýřských listů, ohlášení jubilejních let a formulářů etc. Tisk; lat.-něm.-čes; lepen. vazba; stav dobrý; 340x210 mm; na přední desce štítek ve tvaru erbu s rkp. nápisem z části nečitelným	1815–1830	4

Inv. č.	Sign.	Obsah	Časový rozsah	Číslo knihy
KNIHY VLASTNÍ DUCHOVNÍ SPRÁVY				
Kostel sv. Jana Nepomuckého v Šárce				
5	f. ú. Střešovic	Protokoly o zkouškách snoubenců kostela sv. Jana Nepomuckého v Šárce (Liber examinis sponsorum) Rkp.; pap.; něm.; 132 fol.; lepen. vazba, hřbet a rohy potaženy kůží; stav dobrý; 396x252 mm; na přední desce nalepen štítek ve tvaru erbu	1840–1855	5
Kostel sv. Norberta				
6	f. ú. Střešovic	Pořádek služeb božích (oznámení o konání příštích bohoslužeb a různá sdělení) Rkp.; pap.; čes.; bez paginace; lepen. vazba; stav dobrý; 292x230 mm	1929–1949	6
7	f. ú. Střešovic	Knihla ohlášek snoubenců (prohlášení knihla) Rkp.; pap.; čes.; bez paginace; lepen. vazba; stav dobrý; 294x234 mm	1929–1949	7
8	f. ú. Střešovic	Knihla biřmovaných Rkp.; pap., formulář, něm. - čes.; bez paginace; lepen. vazba; stav dobrý; 428x280 mm; na přední desce papírový štítek s nápisem "Knihla biřmovanců fary sv. Jana v Šárce", na hřbetu štítek s písmeny Cf. II.	1869–1950	8
9	f. ú. Střešovic	Knihla změn náboženství Rkp.; pap.; čes.; bez paginace; lepen. vazba; stav dobrý; 440x390 mm; na přední desce papírový štítek s nápisem "Knihla změn náboženství III."	1925–1950	9
10	f. ú. Střešovic	Knihla hrobových míst a poplatků Rkp.; pap.; čes.; bez paginace; lepen. vazba; stav dobrý; 256x205 mm;	1922–1959	10

Inv. č.	Sign.	Obsah	Časový rozsah	Číslo knihy
KNIHY HOSPODÁŘSKÉ A ÚČETNÍ				
11	f. ú. Střešovic	Kniha nadační Rkp.; pap.; čes.; popsáno 20 s., zbytek bez paginace; lepen. vazba, hřbet a rohy potaženy kůží; stav dobrý; 458x295 mm; na přední desce papírový štítek s nápisem "Kniha zbožných nadání sv. Norberta na Andělce", na hřbetě pap. štítek s týmž zkráceným nápisem	1891–1943	11
12	f. ú. Střešovic	Kniha persoluční Rkp.; pap.; čes.; bez paginace; lepen. vazba, hřbet a rohy potaženy červeným pokryvem; stav mírně poškoz.; 312x215 mm; na přední desce papírový štítek s nápisem "Kniha o odsloužení fundačních mší sv. a razítko Farní úřad Andělka"	1891–1951	12
13	f. ú. Střešovic	Účetní kniha Rkp.; pap.; čes.; 13 s. paginováno, zbytek bez paginace; lepen. vazba, desky potaženy plátnem, hřbet a rohy kůží; stav dobrý; 392x245 mm; na přední desce pap. štítek s nápisem "Účetní kniha", na hřbetu pap. štítek s písmeny Ú.K.	1892–1948	13
SPISOVÝ MATERIÁL				
Registraturní pomůcky				
14	f. ú. Střešovic	Jednací protokol Rkp.; pap.; čes.; bez paginace; lepen. vazba, hřbet a rohy potaženy plátnem; stav mírně poškoz.; 415x260 mm; na přední desce pap. štítek s nápisem "Jednací protokol"	1933–1948	14

Inv. č.	Sign.	Obsah	Časový rozsah	Číslo kart.
VARIA				
15	f. ú. Střešovic	Různé fotografie, pohlednice Střešovic, novinové výstřížky, 2 parte		1

Název archivu: 321100010 - Archiv hlavního města Prahy

Název fondu: Farní úřad u sv. Norberta, Praha 6 - Střešovice

Časový rozsah: 1812 – 1959

Značka fondu: 1151

Počet evidenčních jednotek: 15

Počet inventárních jednotek: 15

Rozsah v bm: 0,41

Stav ke dni: 15. 1. 2011

Fond uspořádal: PhDr. Markéta Růčková

Inventář sestavil: PhDr. Markéta Růčková

Počet stran: VI + 4

Počet exemplářů: 11

Inventář schválil: doc. PhDr. Václav Ledvinka, CSc.